

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

3. A quibusnam preces horariæ sint iure persoluendæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

dies in quatuor tantum horas deducebatur, inde fiebat, ut quælibet pars tres horas profanas contineret. Tertia igitur hora Sacra comprehendebat tertiam profanam, quartam, & quintam: Sexta Sacra, complectebatur sextam profanam, septimam, & octavam: Nona itidem Sacra includebat nonam profanam, decimam, & undecimam. Vespertina hora dicebatur totum illud tempus, quod est interiectum inter duodecimam, hoc est, ultimam horam diei, & nocturnas tenebras, & mane dicebatur totum illud tempus, quod est ab ortu solis usque ad tertiam horam ab eodem ortu: & ita, quod fiebat post horam nonam, Sacerdotes, & Leuitæ dicebant fieri ad vesperam, vel in vespera, & quod fiebat ante horam Tertiam fieri dicebant primo mane, vel prima luce. Marcus igitur dicit hora tertia fuisse Dominum Crucifixum, nimirum hora tertia sacra, quæ à tertia hora profana protendebatur usque ad sextam itidem profanam. Ioannes verò dixit hora ferè sexta, Christum Dominum in Crucem actum, quia loquebatur de hora profana: nam Christus in Crucem sublatu est sub meridiem appetente hora sexta profana, & ideo verè dixit Ioannes: hora ferè sexta. Et quia hora tertia sacra continebat, ut dixi, tres profanas, tertiam nimirum, quartam, & quintam, verè quoque dixit Marcus, hora tertia Dominum fuisse cruci affixum, quoniam quicquid à tertia hora post solis ortum usque ad sextam fiebat; hoc est, quicquid fiebat hora tertia, quarta, & quinta profana, verè fieri dicebatur hora tertia sacra. Ergo cum Christus fuerit in Crucem actus, teste Ioanne hora ferè sexta, hoc est, ad finem horæ quintæ profanæ, verè Crucifixus esse dicitur hora tertia, nimirum sacra, non profana. Hora sexta in Crucem ascendisse Christum Dominum, ut ait Ioannes 19. testantur Clemens lib. 5. Constituit. Apostolicarum capit. 16. & lib. 8. cap. 40. Ignat. in Epist. 2. quæ est ad Traianum. Cyprian. de oration. Dominica. Athana. de Virginitate. Isidor. li. 3. de Diu. Offic. c. 19.

Horam porò sextam celebrat Ecclesia multis de causis, quas Anastasius Sinaita, in libr. commen. in Hexam. 7. commendat, Deus, inquit, hora sexta, visus est Abrahæ in valle Mambre. Eadem hora Ioseph simul cum fratribus suis pransus est. Eadem itidem hora Ruth Moabitrix ad ipsum Booz in agro esuriens accessit, quam ille benignè, et libenter excepit, & mulier Samaritana hora sexta cum Christo Domino sermonem habuit. Hora item Nona in sacris literis celebratur: nam Actorum 3. Petrus, & Ioannes ascendebant in templum, ad horam orationis nonam. Eadem hora Cornelius Centurio in precibus persolvebat, & videre Angelum, & ab eo doceri promeruit: ea denique hora Christus Dominus spiritum emisit, & inferos spoliavit.

Decimò queritur, cur Vespertinam horam Ecclesia colat, & obseruet? Respondeo, Christum ea hora de Crucem fuisse depositum: hanc horam veteres Ecclesie scriptores Lucernariam appellat: Cassianus, li. 3. de Insti. Monacho. c. 3. ad finem, Epiphanius contra hereses li. 3. in compendiaria vera doctrina propè finem. Hieronymus in 2. expositi. ad Psalmum 118. Aug. in serm. 1. ad fratres in Eremito. Cassiodorus li. 9. Tripert. c. 38. Socrates lib. 3. Eccl. historie c. 21. Nicephorus li. 1. c. 2. Radulphus, de Canonum obseruantia proposi. 12. eo quòd dum lucernæ accendebantur, ad horam nempe duodecimam, Vespertinæ preces persolui solebant.

Undecimò queritur, cur, & quando Ecclesia horam completam instituerit? Radulphus, ut supra indicauimus, censet horam Primam, & completam longè post Horas alias fuisse institutas. Sed ex Basilio, & alijs Patribus colligi potest videri fuisse cum alijs obseruatas, & Basilius testatur hora completa recitari solere Psalmum nonagesimum, cuius initium est: *qui habitas in adiutorio Altissimi*, qui Psalmus etiamnum eadem hora recitatur.

Caput III.

A quibusnam sint preces Horariae iure persoluenda.

Primò queritur, Quor, & qui iure Pontificio preces canonicas recitare cogantur? Communis est omnium sententia, ad id adstringi eos, qui sunt sacris, siue maioribus ordinibus initiati, eos item, qui beneficium Ecclesiasticum possident, denique omnes Religiosos professos, & ad eorum destinatos: de quibus singulatim est nobis differendum.

Secundò queritur, Undenam constet, eos, qui sunt ad beneficium Ecclesiasticum promoti, ad preces canonicas recitandas iure compelli? Respondeo, dist. 92. c. 1. vlt. pœna depositionis Clericis irrogatur, qui certæ Ecclesie præficti, ac deputati non conueniunt in Ecclesiam ad Matutinum, & Vespertinum Officium persoluum. Sic Abbas, & ceteri in c. 1. De celebra. Missa. Sic Cardinalis, & alij in Clem. 1. De celebra. Missa. & colligitur ex c. cum secundum Apostolum de Præben. Item, c. Quia per ambitionem de Rescri. in Sexto, dicitur: Beneficium Ecclesiasticum datur propter Officium. Vbi Glossa annotat: Ideo priuatus officio priuatus quoque est beneficium, cum sit eius sequela. dist. 51. c. eos, & c. Si quis Sacerdotum dist. 32. & c. Latentes de Cleric. excom. Hæc Glossa.

Tertiò queritur, An quando beneficium est tenue, ita ut eius redditus ad Clericum commodè sustentandum minime sufficiat, debeat Beneficiarius integrum Officium Diuinum persolvere? Dux sunt opinionones: Prima Soti, qui libro 10. de iust. quæst. quinta, articulo tertio, negat, id genus Beneficij talem obligationem inducere: nam parum, inquit, pro nihilo reputatur: ergo qui tenue, & modicum Beneficium habet, non censetur esse Beneficiarius. Deinde, qui altari seruit, ex eo viuere debet: ergo qui ex Beneficij redditibus non viuunt, iure non cogitur Horarias preces recitare. Accedit id, quod habetur in cap. 1. c. 1. De Præben. in c. 1. vbi statuitur: *quando conceditur alicui facultas idoneis Beneficia conferendi, non potest ea conferre ijs, qui habent Beneficia, que sufficiunt ad vitam: potest tamen ijs, qui Beneficia non habent, que satis sint ad eorum vitam sustentandam*: Ergo in iure Beneficium paruum, & exiguum, pro Beneficio non habetur. Hanc Soti sententiam quamuis cum communi pugnantem iuniores quidam Theologi sequuntur, Arag. 2. c. 2. qu. 83. art. 12.

Secunda opinio affirmat quodlibet Beneficium, etiam paruum, ac tenue esse cum onere, & lege preces Horarias perorandi. Sic sentit Nauarrus tract. de Oracione, ca. 7. nu. 27. & c. 11. nu. 11. Sic etiam Ledesmius 4. part. 2. quæst. 16. artic. quarto, dubio quinto,

vbi re-

vbi referens hanc opinionem ait: esse sententiam communem, & reuera ita est. Eam enim habet Glossa ab omnibus Summis recepta in cap. Clerici dist. 91. Sic Rosel. in verbo Horarum. Syluest. quest. 2. Antonin. part. 3. tit. 13. cap. 4. §. 1. Tabien. q. 1. in verbo Horarum. Armil. in eod. verbo. Medin. de oratione qu. 7. Idem etiam sentiunt Cardinalis, Hostiensis, Abbas, ac Ioannes Andreas, Imola, Turrecremata, Bonifacius, & ceteri Iuris Canonici interpretes, partim in ca. 1. de ca. dolentes de celebr. Missar. & partim in Clemens. 1. de celebr. Missarum, & partim cap. 1. dist. 91. & cap. Clerici dist. 92. In hac questione, non est ab opinione communi recedendum, ea enim magis cum ipso iure communi Canonico congruit, vt manifestum fiet. Etenim in c. Clerici dist. 91. dicitur: Clericus, qui ab Ecclesia sibi commissis commodè non sustentatur, quæ sibi videntur, & vestitum ex artificio, vel agriculturæ post sui muneris, & officij penum per solutum. Deinde, eo ipso, quod quis duxit uxorem inopem, eam alere iure compellitur: ergo nihil minus est si is Clericus egens, cui Ecclesia pauper committitur, Diuinum officium per solvere cogatur. Accedit, quod qui sponte, ac voluntate sua nomen militie dedit, militare compellitur, quamuis non ita commodè ex militia viuat. Adde, quod scienti, ac volenti non fit iniuria, ergo qui sponte sua Beneficium acceptum, & ratum habet, le Ecclesie obstringit. Præterea, qui beneficium habet quamuis tenue, & exiguum, ceteris Beneficiariis priuilegijs gaudet, & in iure habetur verè, & propriè Beneficiarius: ergo non est cur ab eorum oneribus liber, & immunis censatur. Postremò, beneficium Ecclesiasticum, vt dicitur in cap. 1. de rescrip. in 6. propter Officium confertur, quod absolute, & simpliciter dicitur de quolibet beneficio in viuendum, & vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus: & Glossa in eo capite probat, Officium esse veluti affectum, & comitem beneficij; unde, inquit, priuatum officio, eo ipso priuatum beneficium censetur. Nihilominus tamen si quis Soti opinionem lequatur, non continuo condemnandus mihi videtur: cum & viri pij, ac docti eam opinionem probabilem esse arbitrentur, vt ipse etiam Nauarrus existimat. Nam Sotus libenter fatebitur beneficium tenue, & modicum pro beneficio esse habendum, quod pertinet ad alimenta; at quod spectat ad præceptum, & legem exoluendi pensum Horarum, pro beneficio non haberi, cù reditus tenues habeat, & parù pro nihilo reputetur.

Quærat quis, ipsam, an inter sit aliquid inter beneficium, quod à principio est tenue, & exiguum, & illud, quod cum à principio pingue fuerit, est tamen factum deinde paruum, & modicum? Respondet, cum Glossa communi consensu recepta, multum inter esse: quoniam dubitari non potest, quin beneficium, quod à principio vberes redditus ferebat, etiam si progressu temporis tenues reddat, obligationem asserat, & lege cogat Officium diuinum persolvere: satis enim est, si à principio beneficium ditius, & pinguis fuerit: nam sic vxor, quæ cum ducta est, inops, & tenuis non erat, postea ad egestatem, & inopia redacta à viro suo alimenta ipso iure accipit, & habet. Quare Soti opinio in hoc locum habere non potest, sed solum in eo beneficio, quod à principio est exiguum, & modicum. Si secundo quis roget, an Soti opinio

locum habeat generatim in quolibet beneficio, quod ad Clericum commodè sustentandum non sufficit? Quidam Soti sententiam laxius interpretantur de quolibet beneficio, quod ad vitam Clerici sustentandam non sufficit. Sed hoc certe nullam habet probabilitatem, nec tale quid ille auctor sensisse credendus est. Neq; enim beneficiarius, cuius beneficium reddit fructus quadraginta nimirum, vel triginta, vel viginti aureos, liber est, & solutus à lege preces Canonicas recitandi, & tamen quadraginta, vel triginta aurei alicubi non sufficiunt ad comoda alimenta Clericorum. Quare, vt Soti sententia sit probabilis, intelligitatum modo debet de eo beneficio, quod primum adeo tenue fuerat, vt eius fructus annui sint quatuor, vel quinque, aut sex aurei nummi. Sotus expressit beneficium cuius fructus sunt octo, aut decem aurei.

Quarto quæritur, An qui habet beneficium, quod in Hispania Præstimonium, siue Præstimonialis portio vocatur, iure cogatur preces Horarias recitare? Dux sunt opiniones, prima negat, eo quod eiusmodi beneficium institutum esse creditur ad subsidium adolefcetium, qui in studia literarum incumbunt, vel in subsidium eorum, qui contra hostes Christianæ religionis bellum gerunt, vel in subsidium, Canonicorum, quorum Canonica tenues fructus reddebant. Deinde, quia eiusmodi beneficia omnino à ceteris distinguuntur: quoniam nec requirunt vt Beneficiarij in Ecclesijs suis comorentur, ac resideant, nec vt in illis inseruiant per seiplos, aut per alios in sui locum substitutos, nec talia sunt, vt simul cù alijs haberi iure non possint. Sic Medina de oratione q. 7. Palacius in 4. d. 15. disputat. 9. & quidam pro hac opinione facere dicunt Ioan. Andr. in c. 1. de rer. permuatio. in 6. Oldrad. in conf. 134. Ioan. Seluam de Beneficijs. p. 1. q. 3. nu. 10. Gigantem de personib. q. 28. nu. 5. Secunda sententia affirmat: hanc lequitur Nauar. de orat. ca. 21. nu. 9. Sot. in lib. 10. de iust. q. 5. a. 3. & his antiquior Abbas in conf. 47. par. 2. nu. 1. idem sentiunt recentiores Theologi, qui post Nauarrum, Medinam, & Sotum scripsere.

In hac questione, dubitandum non est, quin eiusmodi beneficium sit verè, & propriè beneficium Ecclesiasticum: quod rectè probat Abbas ex his, quæ beneficio Ecclesiastico communi iure conueniunt. Nimirum, quia cõferri illud nequit, nisi ab Episcopis, vel alijs Ecclesiarum Præfectis: nec cõferri potest nisi in Clericos: & datur in titulù, vt Canonica iura loquuntur; item, in perpetuum datur, nec obitu clerici extinguitur; sed vacat, & alteri cõfertur. Deinde, Episcopus nequit id genus beneficij sibi conferre. Non potest item dari ex pacto vlla iure conditione absq; Simonie labe. Adde, quod in c. quoniam. De Præben. in Sexto, inter Ecclesiastica beneficia recensetur. Postremò, Pius V. in Constitutione, quæ incipit: Ex proximo Lateranensi concilio, postquam præcepit, vt omnes Clerici, qui Beneficia habent, Diuinum Officium persoluant, adiunxit hæc verba: Declarantes, Præstimoniam, Præstimonialis portiones, & qualiacumq; alia beneficia etiã nullum omnino seruitiũ habentia continentes, in prædictis cõtineri. Sic ibi.

Ad argumenta verò Questionis initio obiecta, respondeo; etiam si huiusmodi beneficia, quæ Præstimoniam vocantur, fuissent in subsidium ado-

lescentium, vel quorumlibet aliorum instituta, de qua institutione, & origine nihil certi habetur: progressu tamen temporis omnino in beneficia Ecclesiastica transferunt, quod iure fieri potuit: ac propterea nunc dubitari non potest, quin sint verè, & propriè beneficia. Et Ioanes Andreas, Oldradus, Ioannes Selua, & Gigas solum loquuntur de eo præstimonio, quod datur alicui, ut stipendium, & merces operis profani, non Ecclesiastici, & sacri: at præstimonia, quæ sunt in Hispania, non hac ratione conferuntur in Clericos, sed dantur illis, quia Clerici sunt, certis Ecclesijs deputati.

Quintò quæritur, An Clericus, qui habet Cappellaniã quam vocant, iure debeat Horarias preces Canonicas recitare, sunt enim, qui negat. Sed verius est, quod alij docuerunt, ita distinguentes: aut Cappellania per verum, & legitimum ius conferendi datur, hoc est, canonicè iuxta Canonum præscriptum, aut secus. Si datur: Tunc clericus eius possessor iure debet Diuinum Officium persolvere: si non datur, ad id minimè adstringitur. Hanc opinionem tuerent Medina *tratt. de Orat. q. 7. Nauarr. de Orat. cap. 20. nu. 17. Ledes. in 4. p. 2. q. 16. art. 4. dub. 5. ad finem.* Primi generis Cappellaniã Collatiuam nominat, quam dicere possumus sacram quam etiam volunt esse verè, & propriè beneficium Ecclesiasticum. Secundam vocant Cappellaniã, non Collatiuam, nos appellemus profanam, non sacram, ac proinde à beneficij Ecclesiastici ratione alienam.

Hoc vt clariùs explicem; animaduertendum duco, Cappellaniã à Laicis sepius instituti ex ipso foribus bonis, in quibus Cappellanijs erigendis, si nec in initio cum instituuntur, nec postea ex intervallo temporis vlla Episcopi auctoritas interuenit, hoc est, si prorsus sine vlla Episcopi auctoritate eriguntur, & constituuntur, beneficij Ecclesiastici rationem habere nequeunt. Neque enim laicus ex re profana sacram facere potest: vnde sicut hospitalis domus, Oratorium, sacellum extructum à laico absq; Episcopi auctoritate, Sacer, & Religiosus locus nõ est; sic etiã nulla Cappellania ex laicorũ bonis, & rebus instituta, sine Episcopi auctoritate beneficium est Ecclesiasticum, cum in ea nullũ sit ius percipiendi Ecclesiasticos fructus ex bonis Ecclesiæ. Si vero ex bonis laicorum Episcopi auctoritate Cappellania erigatur, ea veram habet beneficij Ecclesiastici rationem, quamuis in ea laicus auctoritate Episcopi sibi ius Patronatus referuet, & tunc annui redditus, quos laicus suis ex bonis instituit Episcopi auctoritate, in beneficium Ecclesiasticum transeunt. Et hæc est Cappellania, quam Medina, Nauarrus, & Ledesmius Collatiuam appellant, nos sacram, quoniam impetrari, & haberi non potest, nisi auctoritate Ecclesiæ conferatur, per electionem legitimam, vel confirmationem, vel præsentationem, quã laicus, vel Clericus nominet, & offerat futurum Beneficiarium, & institutione Episcopi, vel alicuius alterius Ecclesiæ Præfecti, vel per simplicem, quam vocat collationem, instar aliorum beneficiorum, quæ hisce modis conferuntur, & obtinentur. **QVÆRITUR**, aliquis vndenam dilceri queat, sit nec ne aliqua Cappellania beneficium Ecclesiasticum? **Respondeo**, in primis inspi-

ciendam esse eius institutionem, in qua si Episcopi auctoritas interuenit, hoc est, si Episcopi auctoritate erecta, & instituta fuerit Cappellania: pro beneficio Ecclesiastico haberi debet; alioquin minimè, vt quando testator certos annuos redditus nomine Cappellaniæ relinquit, & expressim ait se nolle, vt in huiusmodi bona se Episcopus inferat, aut si nominet, & eligat certum Clericum; ac deinde statuit, vt sui posteris, vel sibi genere propinquiore absolute per se ius, & auctoritatem habeant sine Episcopo, nominandi, & eligendi Clericum ad Cappellaniã. Præterea, si certo annorum tempore, videlicet quadraginta annorum spatio quater, ter, aut etiam bis Cappellaniã Episcopus contulerit, aut in ea instituerit Clericum nominatum, & oblatum à laico, haberi debet pro Ecclesiastico beneficio, quoniam consuetudine potest Ecclesia contra laicum præscribere. Vnde etiam si Cappellania prima sua institutione, & origine beneficium non fuerit, progressu tamen temporis, in beneficium Ecclesiasticum transire potest. Si igitur Cappellania, vel Episcopi auctoritate instituitur, vel cõserri solet, beneficium Ecclesiasticum censerri debet.

Sextò quæritur, An qui beneficium Ecclesiasticum non sibi collatum, sed commendatum, hoc est, non iure, & nomine tituli, sed iure, & ratione commendationis habet, Horarum canonicarum pensum exolvere debeat? quod perinde est, ac si quæreretur. An qui habet beneficium in commendam, (vt dicitur) non in titulum, persolvere Diuinum Officium cogatur? **Respondeo**, cum Medina de *Oration. quest. 7.* & cum Glossa in *cap. nemo, de electione, in 6.* ab omnibus recepta, eũ ad id adstringi, siue habeat beneficium ad tempus, siue in perpetuum commendatum. Idem quoque docet Nauarrus de *oration. cap. 20. nu. 16. Ledes. 4. part. 2. q. 16. art. 4. 5.* Nam etsi, beneficium cum datur, (vt aiunt) in commendam; hoc est, cum commendatur alicui, & non confertur, non habeatur in titulum, nec per collationem, vt vocant, satis tamen est, si is, cui commendatur, habeat verã beneficij administrationem spirituales, & temporales, in omnibus, ad tempus, vel in perpetuum, Administratio enim eiusmodi in hac parte idem valet, quod titulus. Obijcies, titulum beneficij imponere legem preces Horarias perorandi: ergo qui titulum beneficij non habet, liber est ab ea lege, sed commendarius titulum non habet, ergo nec onus prædictum. **Fatemur** commendatarium non habere titulum; sufficere tamẽ legitimam beneficij, quam gerit, administrationem in omnibus, quæ ad beneficium attinent, ratione cuius administrationis, legitimè quoque fructus beneficij percipit, sicut Beneficiarius ratione tituli: verum qui administrationem haberet temporalem, eadem lege minimè teneretur. Sic communis opinio.

Caput III.

Alie quæstiones de eadem re diluuntur.

PRIMO quæritur, An Adiutor Beneficiarij preces Canonicas recitare debeat? **Respondeo** Medina de *Orat. q. 7.* ijs diebus debere, quibus supplet vices ei, cui est datus Adiutor; alijs verò diebus minimè. **Nauarr. de Orat. c. 20. nu. 17.** aliter respon-

det Adiu-